

کانون وکلای

سال نوزدهم تیر ، مرداد ، شهریور ۱۳۴۶ شماره ۱۰۵

اقدامات کانون در مورد وکالت‌های تسخیری

وکالت‌های تسخیری که مشکل بزرگی برای وکلای دادگستری است همواره مورد نظر هیئت مدیره کانون بوده و تلاش‌ها و اقداماتی از قبیل ملاقات‌های مؤثر با مقامات دولتی ، تهیه و تنظیم طرح مخصوص بمنظور تعیین میزان وکالت‌های تسخیری در سال و پرداخت حق-الوکاله نسبت به‌مازاد، تهیه طرح صندوق وکالت‌های تسخیری و اتخاذ تصمیم قانونی در جهت رفاه همکاران در شرایط کنونی بعمل آورده است که ما جریان امر را زیر چند عنوان در اینجا می‌آوریم:

الف - مذاکره با وزرای دادگستری - در هر موردی که بین وزرای

دادگستری و هیئت مدیره کانون ملاقات بعمل آمده این موضوع و لزوم حل آن یادآوری شده است. چنانچه در آخرین بار که وزیر دادگستری با هیئت مدیره کانون وکلا ملاقات کرد از طرف رئیس کانون چنین اظهار شد: «... مشکلات کار وکلاء بسیار است ، ازدیاد کارهای تسخیری بطوری است که تمام وقت اغلب همکاران را اشغال کرده و بهیچ کار دیگری نمی‌رسند. از اهم اقدامات که باید بعمل آید اتخاذ طرقی برای تقلیل کارهای

ب- ملاقات و مذاکره با نخست وزیر - در روز ۱۳/۱۱/۴۵ اعضاء هیئت

مدیر کانون با آقای هویدا نخست وزیر ملاقات بعمل آوردند. در این ملاقات آقای ارسالان خلعت ببری نایب رئیس کانون چنین اظهار داشت: «یکی از مشکلات وکلای دادگستری موضوع وکالت تسخیری است. قانون ما هم بتقلید از قوانین خارجی مقرر داشته است که برای دفاع از متهمین بی بضاعت وکیل تسخیری تعیین شود. در ممالک دیگر نوعاً مردم تقاضای وکیل تسخیری نمیکنند و اگر هم درخواست نمایند بهر وکیلی در سال بیش از یک مورد ارجاع نمیشود. توجه به تعداد پرونده های کیفری قاچاق مواد مخدره و توجه بصورتی که خدمت جناب عالی تقدیم میشود و مربوط به پرونده های تسخیری شهر مشهد است معلوم میدارد که ارجاع وکالت های تسخیری بطور خارق العاده افزایش یافته و تمام وقت وکلای را گرفته است.

شاهنشاه آریامهر اساس استثمار فردی را لغو فرمودند. قهراً طبقات روشنفکر مملکت نباید استثمار شوند. وکالت های تسخیری با مفاهیم اعلامیه حقوق بشر هم مخالف است. ممکن است گفته شود مملکت باین امر احتیاج دارد. البته توجه خواهید فرمود که مملکت به خیلی چیزها احتیاج دارد ولی با صرف هزینه. در آمریکا مبلغانی که برای وکالت های تسخیری پرداخت میشود از پیش معلوم و در بودجه منظور شده. در انگلستان حتی برای دعاوی مدنی (معاضدتی) هم حق الزحمه جدا گانه پرداخت میشود.

فملا بیش از هشتاد درصد از محاکمات وکلای تسخیری تشکیل میدهد که اصولاً وقت رسیدگی بکارهای خود را ندارند. اما آنچه باید مورد نظر باشد اینست که طبقه روشنفکر باین ترتیب نباید مورد بهره برداری قانونی قرار گیرد. بهر حال درخواست وکلای اینست که بتقاضای حقه و قانونی آنها توجه شود. «آقای نخست وزیر اظهار داشتند: «اگر آقایان بیاد داشته باشند در موقع آشنائی با هیئت مدیره باشگاه خود من این مطلب را عنوان کردم (۱) و استدعا نمودم راه حلی مطالعه و پیشنهاد شود. فرمایشات آقای خلعت ببری کاملاً صحیح است و من جز امضاء کردن ذیل آن چاره ای ندارم، ولی باید فکری برای رفع

۱- دولت از گرفتاری وکلای دادگستری نسبت با مروکالت تسخیری مستحضر است و مشغول بررسی و یافتن راه حل منطقی این موضوع میباشد و همانطور که در همه کشورهای متمدنی میشود لازم است که حق الوکاله وکالت های تسخیری از طرف دولت بوکلا پرداخت شود. زیرا دولت که نباید فقط از مردم پول بگیرد بلکه در مواردی نیز از این قبیل لازم است که پول هم بپردازد. مجله حقوق مردم شماره ۴

این اشکال کرد. آقایان جزء طبقه فاضله و ممتاز کشور هستند. در همه جای دنیا احترامی که به کانون و کلا گذاشته میشود احترام خاصی است. خوشبختانه احترام بنده و عواطف شاهنشاه به کانون روشن است. در این موضوع با آقایان موافقم و دولت باید دو کار بکند:

۱- تعداد پرونده‌های تسخیری کم بشود ۲- فکر ایداتی بکنیم و بودجه‌ای برای حق الوکاله های تسخیری در نظر بگیریم.»

در مورد تقلیل پرونده‌های کیفری آقای دکتر شاهکار چنین بیان کردند: دزدانهای مملکت پر شده و بعضی از جرائم وجود دارد که مخل نظم عمومی نیست. اگر شاکی خصوصی نداشته باشد یا صرف نظر کند میتوان با نرخ معینی حبس‌های تأدیبی را قابل خریداری قرارداد. (۲)

ج - صندوق و کالتهای تسخیری - بر مبنای مذاکره جناب آقای نخست وزیر فکر تأسیس صندوق خاصی برای پرداخت حق الوکاله و کالتهای تسخیری بمیان آمد. این طرح تهیه پس از تصویب به نخست وزیر فرستاده شد که اینک برای اقدام به وزارت دادگستری ارسال گردیده. متن طرح بقرار زیر است:

بمنظور وصول و پرداخت حق الوکاله و کالتهای تسخیری صندوقی بنام **صندوق و کالت تسخیری** در کانون وکلای دادگستری تشکیل میگردد.

ماده ۱- صندوق تحت نظر هیئت مدیره کانون وکلای دادگستری اداره خواهد شد.

ماده ۲- در مواردی که دادگاههای جزائی مکلف به تعیین وکیل تسخیری برای متهم میباشد ضمن صدور حکم کیفری متهم را پرداخت حق الوکاله با رعایت تعرفه بنفع صندوق محکوم خواهند نمود. حکم مزبور نسبت به حق الوکاله قطعی و لازم الاجرا است.

ماده ۳- در آمد صندوق بشرح زیر خواهد بود:

الف - حق الوکاله و کالتهای تسخیری.

ب - پنجاه درصد از وجوه حاصله از اقبای حبس‌های تأدیبی و یا غرامت.

ج - پنجاه درصد از وجوه حاصله از جریمه‌های حقوقی و کیفری.

د - کمک مستقیم دولت.

ه - کمک کانون وکلای دادگستری.

و - کمک و هدایای مؤسسات و اشخاص و جمعیت‌ها.

ماده ۴ - صورت وکلا برای ارجاع و کالتهای تسخیری از طرف کانون وکلا به دادگاهها فرستاده میشود و دادگاهها موظفند طبق صورت مزبور با رعایت نوبت وکلا را تعیین نمایند.

ماده ۵ - کانون وکلای دادگستری هر شش ماه یکبار با توجه به آئین نامه اجرایی

۲- رجوع شود به مقاله «طرح قابل خریداری بودن حبس‌های تأدیبی» شماره ۱۰۴

وکارهای انجام شده از طرف وکلا و گواهی دادگاههای مربوطه و به‌میزانی که قانون تصویب نماید حق الوکاله و کلای تسخیری را پرداخت خواهد نمود.

ماده ۶- کانون وکلای دادگستری آئین‌نامه مربوط به اجرای این قانون و نحوه و میزان پرداخت حق الوکاله و کالتهای تسخیری را تهیه و پس از تصویب وزیر دادگستری بموقع اجراء خواهد گذاشت.

د - تصویب کانون - باتوجه به ماده ۳۱ قانون وکالت مصوب بهمن ماه ۱۳۱۵

نظامات راجع به وکالت تسخیری بدین شرح از طرف هیئت مدیره تصویب گردید:

۱- هر يك از وکلا که در مرکز از طرف کانون بدادگاههای کیفری و در خارج مرکز به دادگستری معرفی میشوند مکلفند حداکثر در سالشش کار تسخیری را که دادگاه بایشان رجوع مینماید قبول و از متهم دفاع نمایند.

۲- در صورتیکه وقت دادرسی خارج از وقت معمول اداری باشد الزام وکیل به حضور در صورتی است که وقت مزبور را قبول کرده و موجب تأخیر کار ارباب رجوع وکیل نشود.

۳- مدت انتظار برای تشکیل دادگاه نیم ساعت است و در صورتی که در مهلت مزبور دادگاه تشکیل نشود، وکیل مکلف با انتظار بیشتری نیست و میتواند با اعلام کتبی به دفتر دادگاه، دادگاه را ترک نماید.

ه - طرح تنظیمی وکالت تسخیری - هیئت مدیره کانون وکلا بموازات

اقدامات فوق طرح قانونی اصلاح ماده ۳۰۹ آئین دادرسی کیفری و ماده ۹ قانون تشکیل محاکم جنائی و ماده ۳۱ قانون وکالت، را با نامه‌ای ضمیمه در باب تعیین نصاب و کالتهای تسخیری و پرداخت حق الوکاله تنظیم و به وزارت دادگستری ارسال داشت که متن آنرا در اینجا میآوریم:

نامه ضمیمه - وکلای دادگستری ایران در حال حاضر دو نوع کار مجانی

انجام میدهند که عبارتند از: امور معاضدت قضائی رجوعه از طرف کانون وکلا و امور وکالتهای تسخیری از طرف دادگاههای جزائی.

در مورد امور معاضدتى ترتیباتی اتخاذ گردیده که افراد بی بضاعت در امور حقوقی و مدنی بنحوشایسته از طرف کانون حمایت و دعاوی آنان بطور رایگان از طرف وکلا قبول و انجام میشود و این مساعدت مفتنمی است که کانون در جهت همکاری با دولت و دستگاه قضائی بطور شایسته انجام میدهد.

اما امور جزائی، یعنی مواردی که دادگاههای جنائی و جنحه و دیوان کیفر بر ای افراد، وکیل تسخیری تعیین میکنند، بحدی افزایش یافته که وکلای دادگستری را حقیقتاً مستأصل

نموده است بطوری که در تهران و شهرستانها سالانه دهها پرونده تسخیری به هر وکیل دادگستری ارجاع میشود که با مطالعه پرونده و انجام تشریفات قانونی مربوط به جلسه مقدماتی و رسیدگی در جلسه محاکمه تقریباً تمام اوقات وکلارا مستغرق ساخته است.

این امر در سنوات اخیر بقدری اهمیت پیدا کرده که وکلای دادگستری با مراجعه و مکاتبه و تنظیم لوایح و مقالات و بحث در اجتماعات، تعیین تکلف قطعی را در این مورد از کانون وکلا خواستار شده اند و کانون هم با مراجعه به وزارت دادگستری و مذاکره در این باب تصویب مقررات قانونی را تقاضا کرده و جناب آقای نخست وزیر هم انجام آنرا صریحاً وعده فرمودند.

مطلب اساسی که در این مورد قابل تذکر میباشد اینست که از یکطرف دولت و دستگاه قضائی در مسیر اجرای قانون و عدالت مکلف هستند برای افراد در محاکمات جنائی تعیین وکیل کنند و هیچ متهمی نباید بدون وکیل مدافع مورد دادرسی و حکم قرار گیرد و از طرف دیگر نسبت به وکالت های تسخیری زاید بر نصاب معین حق الوکاله پرداخت شود.

جهات و موجبات فراوانی در این مورد وجود دارد که اجمالاً اشاره میشود:

۱- از نظر قانون مدنی عمل فرد محترم است و باید در برابر انجام کار، حق الزحمه پرداخت شود و هیچ زحمتی نباید بی اجر بماند.

۲- منشور ملل متحد و اعلامیه حقوق بشر کارسخره و بیگاری را منع کرده و دولت ایران هم نسبت به اجرای آن تعهد صریح نموده است.

۳- از طرف وزارت دادگستری اهمیت و حقانیت موضوع اعلام و بارها در این مورد مذاکره و اتخاذ تصمیم شده ولی متأسفانه بلا اقدام مانده است.

۴- در هیچیک از کشورهای راقبه، وکالت تسخیری بدون پرداخت حق الوکاله از طرف دولت در محاکم انجام نمیگیرد.

۵- روح منشور انقلاب سفید که از ابتکارات شاهنشاه آریامهر است و بموجب آن رژیم ارباب و رعیتی الغاء و کارگران در عواید کارخانه ها سهم شده اند نشان دهنده این واقعیت است که کار بی اجر و مزد در کشور بطور کلی ملغی گردیده.

۶- خدمات هیچیک از صاحبان مشاغل مربوط به طبقات منور و افراد تحصیل کرده در کشور ما مجانی نیست هر چند کار کوچکی باشد.

۷- وکلای دادگستری بجهت داشتن مسئولیت خطیر و کار فکری خسته کننده و مشقت آمیز و همکاری صمیمانه با دستگاه قضائی در اجرای قانون و عدالت و نداشتن کوچکترین مزایای اجتماعی از قبیل بیمه و غیره استحقاق دریافت لاقبل دستمزد عادلانه در برابر انجام خدمت قضائی ذیقیمت بمنوان وکالت تسخیری دارند.

۸- مشکلات زندگی و افزایش هزینه و بالارفتن سطح زندگی اجتماعی و ابتلائات و گرفتاریهای اقتصادی در طبقه و کلا بیشتر از هر طبقه دیگر نمودار است. زیرا تنها سرمایه آنان اوقاتی است که باید صرف معیشت خود و عائله خویش نمایند و همین سرمایه را و کالتهای تسخیری برایگان از دست آنان میگیرد و و کلا ناگزیر دو برابر افراد کار میکنند و در نتیجه سلامتی خود را بخطر میاندازند.

۹- با توجه باینکه بر اثر انحطاط اخلاقی بزهاران و حتی بمنظور جلب ترحم محاکم اکثر آنان با داشتن استطاعت مالی، خود را بی بضاعت قلمداد میکنند ضرورت پرداخت حق الوکاله با مقررات صحیح و برای اشخاصی که استحقاق مسلم دارند از بسیاری از نابسامانیها جلوگیری مینماید و دقت و توجه بیشتری در امور مرعی میگردد.

۱۰- بی ترتیبیهای حاصله از عدم پرداخت حق الوکاله رقم ارجاع پروندههای تسخیری را بوکلای دادگستری چندین برابر کرده و در نتیجه انجام محاکمه و دفاع کامل و واقعی بشدت مشکل گردیده است. مضافاً کمتر پروندهای خاصه در دادگاههای جنائی و دیوان کیفر طرح میشود که در یک روز تمام شود و اکثراً روزها و هفتهها دادرسی آنها طول میکشد. وضع وکیل مدافع در این جریان واقعاً غیر قابل تحمل و مستلزم چاره جوئی صمیمانه و فوری است.

۱۱- آماری که در سنوات اخیر از پروندههای تسخیری و تعیینی دادگاههای جنائی و جنبه و دیوان کیفر گرفته شده نشان میدهد که بیشتر از صدی نود پرونده ها وکیل مجانی تسخیری و کمتر از صدی ده آن وکیل تعیینی داشته است و افزایش روز افزون پرونده ها و لزوم ضرورت مداخله وکیل در آنها ایجاب میکند که ترتیب صحیح و عادلانه ای در این موضوع داده شود.

ضمناً نظر وزارت محترم دادگستری را باین مطلب جلب مینماید که وکلای دادگستری که مدافعان حق و عدالت هستند در مسیر تأمین و تعمیم عدالت قضائی و گسترش آن در اقصی نقاط کشور کمال مجاهدت و جانفشانی را دارند و در همکاری بادستگاه قضائی با تمام نیرو کوشیده اند و اگر چنانچه با عدم توجه باین موضوع این نیرو فلج گردد صدمه و ضرر آن عاید کشور و بالاخص قوه قضائیه خواهد شد.

نظر بمراتب فوق طرحی شامل ۶ ماده تهیه و تنظیم گردیده و به ضمیمه ایفاد میشود و از آن مقام محترم خواستار است که در تصویب و اجرای آن با توجه به ضرورت و فوریت امر اقدام فرمایند. بخصوص آنکه در طرح مزبور علاوه بر امور مداخلتی یعنی کارهای حقوقی برای اشخاص بی بضاعت که همچنان بطور رایگان از طرف وکلا صورت خواهد گرفت انجام وکالت مجانی دو پرونده جزائی در سال برای وکلای دادگستری قبول شده است. لذا انتظار دارد توجه مخصوص نسبت

با این طرح مبذول فرمایند .

متمن طرح - ماده ۳۰۹ قانون آئین دادرسی کیفری و ماده ۹ قانون تشکیل

محاكم جنائی و ماده ۳۱ قانون وکالت مصوب سال ۱۳۱۵ بطریق ذیل اصلاح میشود:

۱- متهم میتواند از دادگاه جنحه تقاضای تعیین وکیل مدافع نماید ولی قبول تقاضای متهم موکول بر اینست که قبلاً عدم استطاعت او در مورد پرداخت تمام یا قسمتی از حق الوکاله با تحقیق راجع به شغل و درآمد او بر دادگاه محرز شده باشد و دادگاه با توجه به اوضاع و احوال و موضوع پرونده تعیین وکیل را لازم تشخیص دهد.

در اینصورت دادگاه وکیلی از وکلاء مجاز مقیم محل دادگاه جهت دفاع از متهم تعیین خواهد نمود. وکیلی که از طرف دادگاه جنحه انتخاب میشود میتواند بوسیله لایحه از متهم دفاع نماید.

۲- پس از وصول پرونده به دفتر دادگاه جنائی مدیر دفتر ظرف پنج روز به متهم اخطار خواهد نمود که وکیل مدافع خود را با قبولی وی ظرف ده روز معرفی نماید والا دادگاه از بین وکلای مجازی که صورت آن از طرف کانون وکلای دادگستری داده میشود وکیلی برای متهم به ترتیب نوبت و طبق مقررات این قانون انتخاب خواهد نمود.

تبصره - هر وکیلی بیش از دو نوبت در سال بطریق بالا از طرف دادگاهها انتخاب نخواهد شد و پرونده‌هاییکه دادرسی آنها بیش از سه روز بطول انجامد بجای دو پرونده محسوب میشود.

۳- انتخاب وکیل در دادگاههای دیوان کیفر کارمندان دولت نیز بر طبق مقررات این قانون بعمل خواهد آمد.

۴- در صورتیکه وکیلی بیش از دو نوبت در سال از طرف دادگاهها انتخاب شود. حق الوکاله وکیل طبق آئین نامه حق الوکاله از طرف دولت پرداخته خواهد شد و دادگاه ضمن صدور رأی، در مورد حق الوکاله نیز حکم صادر خواهد کرد.

تبصره ۱- در مواردیکه محاکمه در دادگاهها بیش از سه روز ادامه یابد نسبت به ایام اضافی در دادگاه جنحه هر روز پانصد ریال و در دادگاههای جنائی و دیوان کیفر کارمندان دولت هر روز یک هزار ریال علاوه از حق الوکاله مقرر از طرف دولت پرداخته میشود.

تبصره ۲- صدور حکم به پرداخت حق الوکاله فرجامی در مواردی که رأی دادگاه ابرام شود با دادگاهی است که رأی او ابرام شده و در صورت نقض با دادگاه مرجوع الیه خواهد بود.

۵- هرگاه وکیلی که از طرف دادگاه تعیین میشود بواسطه عذری از قبیل سفر یا

بیماری نتواند در دادگاه حاضر شود و وکیل دیگری را بجای خود معرفی نماید حق الوکاله مقرر در این قانون به قائم مقام او پرداخته خواهد شد.

۶- کلیه قوانینی که مغایر با این قانون باشد ملغی است.

طبق آخرین خبر طرح شش ماده‌ای در کمیسیون قوانین وزارت دادگستری مورد شور قرار گرفته است. ما امیدواریم هرچه زودتر با تصویب قوه مقننه جنبه قانونی بخود گیرد.

تصمیم جهانی در مورد وکالت

« در اعلامیه کنگره بین المللی حقوقدانان مورخ ۱۰ ژانویه ۱۹۵۹ء
در دهلی نو تصمیم زیر انعکاس یافته و جنبه جهانی بخود گرفته
است : »

وکیل باید آزاد باشد که وکالت موکل را قبول یا رد کند.
هروقت زندگی، آزادی، اموال یا حسن شهرت شخصی در معرض
خطر قرار گیرد او باید در انتخاب وکیل آزاد باشد. در این صورت وکیل باید
آماده قبول وکالت‌های غیر مطبوع هم باشد.
وقتی وکیل وکالتی را قبول کرد حق استعفاء ندارد مگر با عذر موجه.
وکیل باید تمام وسایل قانونی و تدابیر عملی را برای دفاع از حق
موکلش بدون توجه به عواقب امر بکار ببرد.
فقراء نباید به علت عدم قدرت پرداخت حق الوکاله از انتخاب
وکیل مدافع محروم گردند، این امر باید از طریق معاضدت قضائی تأمین
گردد.